
Epilog

IV Medicinska kliniken startade under goda auspicer. Kriget var slut, världen öppnade sig och de medicinska framstegen var större än någonsin tidigare. Språkstriden i Finland var då så gott som avblåst, och de politiska instanserna var välvilliga mot finlandssvenska önskemål. Att Kliniken började från noll betydde att man fritt kunde utforma arbetet utan onödig barlast från tidigare år. Det var attraktivt att tjänstgöra vid Kliniken, och det var därför lätt att få ihop ett väl samarbetande arbetslag. Andan bland alla som arbetade på Kliniken var den bästa.

Klinikens unika ställning inom centralsjukhuset HUCS gjorde den sårbar för angrepp från dem som ville likrikta verksamheten. I vilken mån avund och Jantelagsmentalitet spelade in kan man endast spekulera om. Det är svårt att inte se förbundsstyrelseordföranden Heikki S. von Hertzens och HUCS-chefen Arvo Relanders dokumenterade energiska strävan att splittra de svenska klinikerna. Deras bevekelsegrunder har inte framgått. Åtgärden att skilja den akademiska ledningen från ledningen av det kliniska arbetet underlättade administrativa förändringar med enbart sjukvårdsorganisatorisk bakgrund.

Kliniken fick sin början på initiativ av finlandssvenska rikspolitiker som vann den finska majoritetens förtroende och stöd. Dess framgångar i början av 1980-talet skedde med hjälp av hårt politiskt arbete speciellt av en svensk minister, Kristian Gestrin. Kliniken fick sluta på grund av oriktiga ekonomiska framtidskalkyler i centralsjukhusets politiska och administrativa ledning, tillsammans med ett politiskt-psykologiskt klimat som främjade åtgärden. Det faktum att det gällde sjukvård och utbildning på svenska hade verkligen motiverat en större aktivitet än den som med få undantag visades av dem som på 1990-talet var satta att bevaka finlandssvenska intressen inom rikspolitiken. Man kan naturligtvis också i efterhand spekulera över om inte en högre profil i debatten från Klinikens sida kunde ha skapat en opinion som hade förändrat utgången.

Det är knappast överord att fastslå att Kliniken blev ett flaggskepp för den svenska medicinen i Finland. Klinikchefen fick på många sätt ansvara för den svenska sjukvårdens utveckling, och hade också en nyckelställning i utbildningen på svenska av specialister, läkare, sjukskötare och annan sjukvårdspersonal. Det var hit de internmedicinska enheterna i Svenskfinland vände sig då de var i knipa. För kandidaterna vid den svenska läkarutbildningen var Kliniken en fast punkt, och här gjordes planerna upp för utbildningens framtid. Kliniken hade en central ställning inom den svenska läkarutbildningen. Intern medicin är den första av de stora specialiteterna som en medicine kandidat möter efter det prekliniska stadiet; andan och utbildningen på medicinkliniken kommer därför att färga den unga läkarens attityder på ett unikt sätt. På IV Medicinska kliniken tillkom dessutom att Kliniken var kandidaternas medicinska hem, dit man ofta gjorde sig ärende också som studerande på andra kliniker. Samarbetet med Medicinarklubben Thorax var gott, och önskemål från Thorax sida om studiernas uppläggning togs alltid väl emot. De blivande sjuksköterskorna kände samma stöd.

Vetenskapligt klarade sig Kliniken bra i konkurrensen. Inom hematologi, tyreoidologi och reumatologi, senare också kärlendokrinologi och diabetesforskning låg Kliniken i täten, för att nämna några av områdena. Forskarskolor uppstod inom Kliniken kring alla dessa områden. Ett av Klinikens viktigaste bidrag till Finlands sjukvård var att gå i bräschen för utvecklingen av modern njursjukvård i landet.

Tiden på Maria var en pionjärtid, och flyttningen till Unionsgatan stärkte Klinikens ställning. Utvecklingen där, med konsolidering av Klinikens specialgebit och fortsatt förbättring av sjukvård, forskning och undervisning, gav Kliniken dess speciella karaktär. Denna utveckling kröntes med renoveringen av fastigheten, som gjorde Kliniken till ett idealiskt sjukhus med optimala arbetsförhållanden. Det var kanske för bra för att få bli bestående.

Tabeller

Det är inte möjligt att räkna upp alla dem som arbetat på Kliniken under åren. Avsikten var från början att i tabeller räkna upp dem som var ledande bland lärare, läkare och sjuksköterskor. För lärarnas och läkarnas del har förteckningen kunnat göras enligt planen, men för vårdfunktionen blev det endast möjligt att ta med dem som hade den högsta vårdledningen. För tiden på Maria sjukhus räknas således avdelningssköterskorna upp; på grund av att Kliniken då

var så liten fick de en speciell ställning. För tiden på Unionsgatan blev det bara möjligt att spåra de ledande översköternarna, eftersom man inom HUCS systematiskt förstör handlingar som är över fem år gamla. Ekonomicheferna omnämns i den löpande texten.

En lista över ordinarie assistentläkare ingår, och ger en uppfattning om vilka specialister som utbildades vid Kliniken. Tyvärr har det varit omöjligt att förteckna vikarier, även då

deras tjänstgöringstid varit lång.

Tabellerna är uppgjorda enligt tillgängliga förteckningar över förordnanden. Ibland har en person fått förordnande för en vakant tjänst men tjänstgjort på en annan tjänst; dessa inofficiella arrangemang har inte kunnat beaktas. Vikarier för lärare och seniorläkare har tagits med (inom parentes) då de utnämns för ett halvt år eller mer på en vakant tjänst eller då den ordinarie tjänsteinnehavaren haft lång tjänstledighet.

TABELL I. *Lärare och läkare vid IV Medicinska kliniken under Mariatiden (1944) 1947–1965*

År	Professor och prefekt	Biträdande professor	Biträdande lärare	Assistentläkare	Assistentläkare
1944	(Fredrik Saltzman)		Mons-Christian Ehrström	Jarl Forssell	Herman Hortling
1945	(Fredrik Saltzman)		Mons-Christian Ehrström	Jarl Forssell	Herman Hortling
1946	(Bertel von Bonsdorff)		Mons-Christian Ehrström	Jarl Forssell	Herman Hortling
	(Mons-Christian Ehrström)				Gustaf Östling
1947	(Bertel von Bonsdorff)		Mons-Christian Ehrström	Jarl Forssell	Gustaf Östling
	Bertel von Bonsdorff		Carl August Hernberg	Ruben Gordin	
1948	Bertel von Bonsdorff		Carl August Hernberg	Ruben Gordin	Gustaf Östling
1949	Bertel von Bonsdorff		Carl August Hernberg	Ruben Gordin	Gustaf Östling
					Gösta Björkenheim
1950	Bertel von Bonsdorff		Carl August Hernberg	Ruben Gordin	Gösta Björkenheim
				Gösta Björkenheim	Otto Wegelius
1951	Bertel von Bonsdorff		Carl August Hernberg	Gösta Björkenheim	Otto Wegelius
			Jarl Forssell		
1952	Bertel von Bonsdorff		Jarl Forssell	Gösta Björkenheim	Otto Wegelius
1953	Bertel von Bonsdorff		Jarl Forssell	Bror-Axel Lamberg	Otto Wegelius
					Wolmar Nyberg
1954	Bertel von Bonsdorff		Jarl Forssell	Bror-Axel Lamberg	Wolmar Nyberg
			Ruben Gordin		
1955	Bertel von Bonsdorff		Ruben Gordin	Bror-Axel Lamberg	Wolmar Nyberg
				Peter Wahlberg	Tor Pettersson
1956	Bertel von Bonsdorff		Ruben Gordin	Peter Wahlberg	Tor Pettersson
1957	Bertel von Bonsdorff		Ruben Gordin	Peter Wahlberg	Tor Pettersson
1958	Bertel von Bonsdorff		Ruben Gordin	Peter Wahlberg	Tor Pettersson
1959	Bertel von Bonsdorff		Ruben Gordin	Peter Wahlberg	Tor Pettersson
			Otto Wegelius	Börje Kuhlback	Ralph Gräsbeck
1960	Bertel von Bonsdorff		Otto Wegelius	Börje Kuhlback	Lars Ekroth
1961	Bertel von Bonsdorff		Otto Wegelius	Börje Kuhlback	Lars Ekroth
1962	Bertel von Bonsdorff		Otto Wegelius	Herman Adlercreutz	Lars Ekroth
1963	Bertel von Bonsdorff		Otto Wegelius	Herman Adlercreutz	Albert de la Chapelle
1964	Bertel von Bonsdorff	Otto Wegelius		Herman Adlercreutz	Albert de la Chapelle
1965	Bertel von Bonsdorff	Otto Wegelius	Peter Wahlberg	Amos Pasternack	Kaj-Johan Forsell

T.f. professor anges inom parentes. Vikarier som assistentläkare utöver ovannämnda: Josef Burstein, Torsten Frölander-Ulf, Paul Holsti, Erik Malm, Curt Wasastjerna. Forskningsassistent 1954–1959 Börje Kuhlback. Formellt underställda Maria sjukhus, men inom Kliniken, arbetade som assistentläkare på njuravdelningen Leif Tallgren (1961–1984), Amos Pasternack (1962–1965), Bo Skrifvars (1965–1966) och Johan von Knorring (1964–1966). Dess första chef Börje Kuhlback var specialläkare 1962–1965.

TABELL II. Lärare och överläkare 1946–1994 vid IV Medicinska kliniken, Unionsgatan 38

År	Professor och prefekt	Biträdande professor	Biträdande lärare	Överläkare nefrologi	Överläkare reumatologi	Överläkare lab. (1966–73 spec.l.)	Överläkare röntgen
1966	Bertel von Bonsdorff	Otto Wegelius	Peter Wahlberg	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1967	Bertel von Bonsdorff	Otto Wegelius	Peter Wahlberg	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1968	Bertel von Bonsdorff	Otto Wegelius	Peter Wahlberg (Olof Selroos)	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1969	Bertel von Bonsdorff	Otto Wegelius	Johan von Knorring	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1970	Bertel von Bonsdorff	Otto Wegelius	Johan von Knorring	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1971	Bertel von Bonsdorff	Otto Wegelius	Johan von Knorring	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1972	Otto Wegelius						
1973	Otto Wegelius	(Börje Kuhlback)	Johan von Knorring	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1974	Otto Wegelius	Amos Pasternack	Johan von Knorring	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1975	Otto Wegelius	Amos Pasternack	Claes Friman	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1976	Otto Wegelius	Amos Pasternack	Claes Friman	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	Johan Edgren
1977	Otto Wegelius	Amos Pasternack	Claes Friman	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	Johan Edgren
1978	Otto Wegelius	(Frej Fyhrquist)	(Henrik Riska)	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	Johan Edgren
		(Frej Fyhrquist)	(Henrik Riska)	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1979	Otto Wegelius	Frej Fyhrquist	Matti Klockars	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	Johan Edgren
1980	Otto Wegelius	Frej Fyhrquist	Matti Klockars	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	Johan Edgren
1981	Otto Wegelius	Frej Fyhrquist	Matti Klockars	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	Johan Edgren
1982	Otto Wegelius	Frej Fyhrquist	Matti Klockars	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	Johan Edgren
1983	Otto Wegelius	(Matti Klockars)	Matti Klockars	Börje Kuhlback	Claes Friman	Elja Pitkänen	Johan Edgren
		(Carola Grönhagen-Riska)					
1984	(Frej Fyhrquist)	(Leif Groop)	(Marianne Gripenberg)	Börje Kuhlback	Claes Friman	Elja Pitkänen	Johan Edgren
			(Tom Pettersson)				
1985	(Frej Fyhrquist)	(Carola Grönhagen-Riska)	(Tom Pettersson)	Börje Kuhlback	Claes Friman	Elja Pitkänen	Johan Edgren
		(Lars Hortling)					
1986	(Frej Fyhrquist)	(Leif Groop)	(Tom Pettersson)	Börje Kuhlback	Claes Friman	Elja Pitkänen	Johan Edgren
		(Lars Hortling)					
1987	(Frej Fyhrquist)	(Lars Hortling)	(Tom Pettersson)	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
		(Tom Pettersson)	(Leif Groop)				
1988	Frej Fyhrquist	(Lars Hortling)	(Svante Stenman)	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
		(Leif Groop)	Leif Groop				
1989	Frej Fyhrquist	(Leif Groop)	Leif Groop	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
		(Peter Maury)					
1990	Frej Fyhrquist	(Leif Groop)	(Kaj Metsärinne)	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
		(Tom Pettersson)	Leif Groop				
1991	Frej Fyhrquist	(Leif Groop)	(Kaj Metsärinne)	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
		Peter Maury	Leif Groop				
1992	Frej Fyhrquist	Peter Maury	Svante Stenman	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
1993	Frej Fyhrquist	Peter Maury	Svante Stenman	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
1994	Frej Fyhrquist	Peter Maury	Svante Stenman	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen

TABELL III. Seniorläkare vid IV medicinska kliniken, Unionsgatan 38

År	Adm. bitr. överläkare	Bitr.överläkare	Bitr.överläkare	Laborator	Specialläkare nefrologi	Specialläkare nefrologi	Specialläkare reumatologi	Specialläkare röntgen
1966		Tor Pettersson			Börje Kuhlback			
1967		Tor Pettersson	Curt Wasasfjerna		Amos Pasternack			
1968		Tor Pettersson	Curt Wasasfjerna		Amos Pasternack			
1969		Tor Pettersson			Amos Pasternack			
1970		Olof Selroos		Knut-Olof Schauman	Amos Pasternack			
1971		Olof Selroos		Knut-Olof Schauman	Amos Pasternack			
1972		Olof Selroos		Knut-Olof Schauman	Amos Pasternack			Tor Mattsson
1973	Olof Selroos	Olof Selroos		Knut-Olof Schauman	Amos Pasternack			Tor Mattsson
				Claes Friman	Boris Kock			
1974	Olof Selroos	Frej Fyhrquist		Matti Klockars	Boris Kock		Bo Skrifvars ¹	Tor Mattsson
1975	Olof Selroos	Frej Fyhrquist		Matti Klockars	Boris Kock		Bo Skrifvars	Tor Mattsson
				Ariel Gordin				
1976	Olof Selroos	Frej Fyhrquist		Ariel Gordin	Boris Kock		Bo Skrifvars	Leena Laasonen
1977	Olof Selroos	Frej Fyhrquist		Ariel Gordin	Boris Kock		Bo Skrifvars	Leena Laasonen
1978	Olof Selroos			Ariel Gordin	Boris Kock		Bo Skrifvars	Leena Laasonen
				Tom Törnroth				
1979	Olof Selroos		Claes Friman	Tom Törnroth	Boris Kock	Martin v Bonsdorff	Bo Skrifvars	Leena Laasonen
1980	Olof Selroos		Claes Friman	Tom Törnroth	Leif Tallgren	Martin v Bonsdorff	Bo Skrifvars	Leena Laasonen
					Leif Tallgren	Martin v Bonsdorff	Bo Skrifvars	
1981	Claes Friman	Leif Groop	Peter Maury	Tom Törnroth	Leif Tallgren	Martin v Bonsdorff	Bo Skrifvars	Leena Laasonen
1982	Claes Friman	Leif Groop	Peter Maury	Tom Törnroth	Leif Tallgren	Martin v Bonsdorff	Bo Skrifvars	Leena Laasonen
1983	Claes Friman	Leif Groop	Peter Maury	Tom Törnroth	Leif Tallgren	Martin v Bonsdorff	Bo Skrifvars	Leena Laasonen
1984		Carola Grönhagen-Riska	Peter Maury	Tom Törnroth	Leif Tallgren	Martin v Bonsdorff	Bo Skrifvars	Leena Laasonen
1985		Carola Grönhagen-Riska	Peter Maury	Tom Törnroth	Leif Tallgren	Carola Grönhagen-Riska	Bo Skrifvars	Leena Laasonen
1986		Henrik Riska	Peter Maury	Tom Törnroth	Leif Tallgren	Carola Grönhagen-Riska	Tom Pettersson	Leena Laasonen
								Dorrit Hopfner-Hallikainen
1987		Henrik Riska	Peter Maury	Tom Törnroth	Leif Tallgren		Tom Pettersson	Dorrit Hopfner-Hallikainen
1988		Henrik Riska	Peter Maury	Tom Törnroth	Leif Tallgren	Eero Honkanen	Tom Pettersson	Dorrit Hopfner-Hallikainen
1989		Ilkka Tikkanen	Peter Maury	Tom Törnroth	Leif Tallgren	Eero Honkanen	Tom Pettersson	Dorrit Hopfner-Hallikainen
1990		Ilkka Tikkanen	Peter Maury	Tom Törnroth	Leif Tallgren	Eero Honkanen	Tom Pettersson	Elisabeth Stuckey-Palin
1991	Leif Groop	Ilkka Tikkanen	Peter Maury	Tom Törnroth	Leif Tallgren	Eero Honkanen	Tom Pettersson	Elisabeth Stuckey-Palin
						Ilkka Tikkanen		
1992	Leif Groop		Tom Pettersson	Tom Törnroth	Ilkka Tikkanen	Eero Honkanen	Yrjö Kontinen	Elisabeth Stuckey-Palin
1993	Leif Groop		Tom Pettersson	Tom Törnroth	Ilkka Tikkanen	Eero Honkanen	Yrjö Kontinen	Elisabeth Stuckey-Palin
1994	Leif Groop		Tom Pettersson	Tom Törnroth	Ilkka Tikkanen	Eero Honkanen	Yrjö Kontinen	Elisabeth Stuckey-Palin

¹Bo Skrifvars var avdelningsläkare.

TABELL V. *Personer som regelbundet undervisat vid IV Medicinska kliniken 1947-94 vid tider då de inte innehåft någon av klinikens egna lärartjänster*

Namn	Område	Namn	Område
Erik Adlercreutz	Gastroenterologi	Veikko Laine	Reumatologi
Johan Edgren	Radiologi	Bror-Axel Lamberg	Tyreoidologi
Jarl Forssell	Allmän internmedicin	Frank Laxén	Gastroenterologi
Claes Friman	Reumatologi	Kristian Liewendahl	Nuklearmedicin, tyreoidologi
Ariel Gordin	Endokrinologi, lipidsjukdomar	Dan Nordström	Reumatologi
Ruben Gordin	Hematologi	Wolmar Nyberg	Hematologi
Marianne Gripenberg	Reumatologi	Dag Nyman	Hematologi
Per-Henrik Groop	Endokrinologi, nefrologi	Tor Pettersson	Gastroenterologi, hepatologi
Ralph Gräsbeck	Klinisk kemi	Tom Pettersson	Reumatologi, hematologi
Carola Grönhagen-Riska	Nefrologi	Elja Pitkänen	Klinisk kemi
Carl August Hernberg	Endokrinologi	Henrik Riska	Pulmonologi
Eero Honkanen	Nefrologi	Olof Selroos	Pulmonologi
Herman Hortling	Endokrinologi	Svante Stenman	Gastroenterologi, endokrinologi
Matti Klockars	Hematologi	Rasmus Stenström	Radiologi
Johan von Knorring	Kardiologi	Karl-Johan Tötterman	Kardiologi
Yrjö Konttinen	Reumatologi	Johannes Wahlberg	Endokrinologi
Börje Kuhlback	Nefrologi	Peter Wahlberg	Hematologi, tyreoidologi
Leena Laasonen	Radiologi	Curt Wasastjerna	Hematologi

TABELL VI. *Avdelningssköterskorna vid IV Medicinska kliniken Maria sjukhus 1947-1965*

Avdelning	Namn	Började	Slutade	Anmärkning
Medicin V	Ljuba Prokoffjeff	1.1.1946	31.7.1952	Övergick till tjänst som vårdlärare
	Linnea Riska	1.10.1952	27.4.1964	Avgick med pension
	Helga Lindahl	1.5.1964	31.12.1965	Överflyttade med IV Med. kl.
Medicin VI	Karin Wirén	18.10.1944	31.3.1950	Avgick med pension
	Carin Fager, g. Wist	1.5.1950	30.6.1952	Övergick till Boijes sjukhus
	Karin Eriksson	1.7.1952	6.11.1965	Fortsatte på Maria sjukhus
Medicin VII	Signe Johansson	1.1.1944	31.10.1958	Avgick med pension
	Kitty Heikel f. Reinius	1.3.1959	6.11.1965	Fortsatte på Maria sjukhus

TABELL VII. *Ledande överskötare på IV Medicinska kliniken, Unionsgatan 38*

Namn	Tillträdde	Anmärkning
Lea Stenbäck (Ansvarig överskötare)	1.10.1965	Avgick 30.3.1970
Mona Donner (Ansvarig överskötare)	1.4.1970	Överfördes till tjänst som ledande överskötare
Mona Donner (Ledande överskötare)	1.2.1979	Avgick med pension 1.5.1986
Karin Långstedt	1.9.1986	Följde med till Kirurgiska sjukhuset

Övriga ledande personer inom sjukvården på Unionsgatan 38 har inte kunnat dokumenteras emedan matrikelmaterialet har förstörts.